

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
«Економіка та фінанси ЄС»

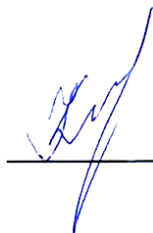
підготовки магістрів
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
денної (очної) форми навчання

Силабус освітнього компонента «Економіка та фінанси ЄС» підготовки магістрів галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародні економічні відносини».

Розробник: Бояр Андрій Олексійович, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(підпис) (І. В. Кицюк)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 1 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Бояр А. О.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація «Міжнародні економічні відносини», ОПП «Міжнародні економічні відносини», другий (магістерський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання – 1 та 2-й
		Семестри – 2 та 3-й
		Лекції – 36
		Практичні (семінарські) – 28 год.
		Самостійна робота – 104 год.
		Консультації – 12 год.
ІНДЗ: немає		Форма контролю: 2-й семестр – без форми контролю, 3-й семестр – екзамен
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Бояр Андрій Олексійович

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Контактна інформація: 0662857460, Andrij.Boyar@vnu.edu.ua.

Дні і час занять: <http://surl.li/shvned>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Курс покликаний сформувати і структурувати знання і розуміння суті та механізмів процесу європейської економічної інтеграції, організаційної структури ЄС та його економічних політик. У ході курсу будуть представлені та досліджені такі питання, як: ЄС як глобальний економічний актор, секторальні економічні політики ЄС та бюджет ЄС.

2. Пререквізити: «Регулювання міжнародних економічних відносин», «Моделі та стратегії розвитку національних економік».

3. Постреквізити: «Євроінтеграційні імперативи бізнесу» та ін.

4. Мета і завдання освітнього компонента

Вивчення дисципліни «Економіка та фінанси ЄС» спрямоване на формування у майбутніх економістів-міжнародників сучасного економічного

мислення та системи спеціальних знань у сфері економічної інтеграції, розкриття сучасних рис, тенденцій та перспектив розвитку Європейського Союзу як міжнародного інтеграційного об'єднання. Завданнями вивчення дисципліни є: розуміти історичні закономірності економічної інтеграції в межах ЄС; засвоїти понятійний апарат, що стосується економічного розвитку та бюджетно-фінансових механізмів ЄС; уміти аналізувати місце і роль ЄС у глобальній економічній системі, стан та структуру його економічних політик, бюджетно-фінансової системи, риси та тенденції інноваційного, технологічного, сталого та цифрового розвитку ЄС.

5. Форми та методи навчання: інтерактивна лекція (вербальні та ілюстративно-демонстраційні методи: розповідь, пояснення, дискусія, презентація, демонстрація, запитання-відповідь, мозговий штурм), семінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуативних завдань, електронне тестування.

6. Компетентності та результати навчання (відповідно до освітньої програми)

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК 10. Здатність застосовувати базові методи та моделі макроекономічного аналізу та державного регулювання торгівлі та приймати управлінські рішення у відповідних сферах.

ФК 11. Здатність організовувати та вести міжнародний бізнес, зокрема на ринку ЄС з урахуванням особливостей його інституційно-правового регулювання, умов Угоди про асоціацію України та ЄС (зокрема ЗВТ); розуміти суть, механізми та напрями конкурентної, торговельної та інших економічних політик ЄС.

ФК 12. Здатність аналізувати вплив цифрової трансформації на міжнародні економічні процеси, зокрема в контексті цифрової торгівлі, електронної комерції та цифрових платформ.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН15. Вміти застосовувати базові методи та моделі макроекономічного аналізу та державного регулювання торгівлі та приймати обґрунтовані управлінські рішення у відповідних сферах на основі фактичних даних.

ПРН16. Розуміти специфічність систем організації, ведення та управління міжнародним бізнесом, зокрема на ринку ЄС з урахуванням особливостей його інституційно-правового регулювання, умов Угоди про асоціацію України та ЄС; здійснювати аналіз та визначати механізми та напрями реалізації економічних політик ЄС.

ПРН 18. Бути здатним розробляти та впроваджувати стратегії сталого розвитку у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням принципів ESG, Цілей сталого розвитку ООН та нормативних вимог ЄС.

ПРН 19. Бути здатним здійснювати міждисциплінарний аналіз міжнародних економічних процесів з урахуванням політичного, правового, соціального та культурного контексту.

7. Структура освітнього компонента

Назви тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Метод контр.*/ Макс бали
Змістовий модуль 1. Економіка ЄС (другий семестр)						
Тема 1. Економіка ЄС: глобальні диспозиції	24	4	4	14	2	ДС/10
Тема 2. Вибрані економічні політики ЄС	24	8	4	10	2	ДС/10
Тема 3. Інноваційний і технологічний розвиток ЄС	21	4	4	12	1	ДС/10
Тема 4. Цифрова та циркулярна економіка ЄС	21	4	4	12	1	ДС/10
Усього за змістовим модулем 1	90	20	16	48	6	40
Змістовий модуль 2. Бюджетно-фінансова система ЄС (третій семестр)						
Тема 5. Загальний огляд фінансів ЄС	28	4	4	18	2	ДС/10
Тема 6. Система бюджетних доходів ЄС	30	4	4	20	2	ДС/10
Тема 7. Структура бюджетних видатків ЄС	32	8	4	18	2	ДС/10
Усього за змістовим модулем 2	90	16	12	56	6	30
Підсумковий тест						Т/30
Всього годин/Балів	180	36	28	104	12	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, Т – тести.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання проводиться згідно з Положенням університету про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти (<https://surl.li/iwdrbd>). Обов'язкове дотримання норм Кодексу академічної доброчесності ВНУ (<http://surl.li/aagxg>) у процесі навчання. Максимальна кількість дозволених пропусків без поважної причини – 2. Можливе зарахування результатів формальної чи неформальної освіти як окремих тем чи змістових модулів курсу відповідно до Положення ВНУ від 29.08.2024 р. (<http://surl.li/sbwzdh>).

Максимальна кількість балів за вивчення курсу – 100, включаючи:

- до 70 балів – за участь в обговореннях на семінарах;
- до 30 балів за підсумковий тест (екзамен).

За участь в семінарському занятті (виступ, задавання питань, доповнення, коментування тощо) студент може отримати не більше, ніж відведена на це семінарське заняття кількість балів (див. таблицю). Виступ (відповідь) може бути оцінена у максимально можливу кількість балів за відповідний семінар (5 балів). Мінімальний крок оцінювання – 0,5 бала. Оцінювання здійснюється суб'єктивно викладачем впродовж заняття за критеріями релевантності, коректності представленої інформації, володіння матеріалом та повноти розкриття питання. Набрані кожним зі студентів бали оголошуються викладачем наприкінці заняття.

Допускається письмове (написання від руки) або усне (під час консультацій з викладачем) відпрацювання пропущених з поважної причини семінарів. За відпрацьований семінар викладач виставляє бали, що не перевищують максимально можливу кількість балів за відповідний семінар.

За поточну роботу (семінари та ІНДЗ) студент має набрати не менше 35 балів (як допуск до складання іспиту). Якщо їх на момент закінчення аудиторних занять немає, студент має напрацювати необхідні бали (відпрацювавши письмово семінари) до дати іспиту.

За бажанням студента і якщо це дозволяє загальна кількість балів за поточну роботу до набраних за поточну роботу балів викладачем може бути додано до 15 бонусних балів, які він отримав за активну участь у позакласній роботі (освітній, науковій, самоврядній, волонтерській тощо). Наявність таких балів підтверджується сертифікатом, виданим у деканаті.

У випадку, якщо студент до іспиту набрав менше, ніж 35 балів, він не може бути допущеним до екзамену і повинен бути відрахований за академічну неуспішність або переведений у наступний семестр за умови повторного індивідуального вивчення освітнього компонента протягом наступного семестра, написавши заяву на надання йому відповідної платної послуги університетом (Згідно з відповідним Положенням - <https://surl.li/iwdrbd>).

Підсумкова контрольна робота проводиться у формі електронного тесту за допомогою цифрових засобів у відведений викладачем для цього час. Кількість питань у підсумковому тесті – 40. Тип питань – питання альтернативного вибору з однією чи кількома правильними відповідями. Повна правильна відповідь на одне питання оцінюється у 0,5–1,0 бали. Максимальна кількість балів за тест (усі відповіді правильні) – 30.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма підсумкового контролю – екзамен. Студент, який до екзамену набрав понад 75 балів, може погодитись на зарахування цих балів як остаточної оцінки за курс (без складання екзамену). Студенти, які набрали менше 75 балів або хочуть покращити свою підсумкову оцінку за курс складають екзамен у визначений розкладом заліково-екзаменаційної сесії час. Екзамен проводиться шляхом електронного тестування за тією ж самою базою питань, що й підсумковий тест (контрольна робота). Необхідний мінімум для успішного завершення курсу – 60 балів (див. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів ВНУ імені Лесі Українки – <http://surl.li/prwvys>).

Питання для підготовки до семінарів і підсумкового контролю

Перший семестр

Семінари 1-2. Економіка ЄС: глобальні диспозиції (макс 10 балів)

1. Геополітична роль ЄС.
2. Гео економічні характеристики Союзу.
3. ЄС як торговий партнер.
4. Інструменти зовнішньої діяльності ЄС.

Семінари 3-4. Вибрані економічні політики ЄС (макс 10 балів)

1. Формування єдиного ринку ЄС.
2. Економічне, соціальне та територіальне згуртування.
3. Спільна сільськогосподарська політика ЄС.
4. Транспортна та енергетична політики ЄС.
5. Економічний та валютний союз ЄС.

Семінари 5-6. Інноваційний і технологічний розвиток ЄС (макс 10 балів)

1. Зародження та розвиток науково-дослідної та інноваційної політики ЄС.
2. Сьогоднішній стан науково-технологічного розвитку ЄС.
3. Інституційно-правові аспекти інноваційної політики ЄС.
4. Рамкові програми ЄС у сфері досліджень та інновацій. Програма «Горизонт Європа».
5. Підтримка бізнесу в ЄС. Програми «Єдиний ринок» і COSME.

Семінари 7-8. Цифрова та циркулярна економіка ЄС (макс 10 балів)

1. Цифрові трансформації у ЄС: минуле та сьогодення.
2. Сучасні стратегії цифрового розвитку економіки ЄС.
3. Розвиток та впровадження концепції циркулярної економіки в ЄС.
4. Зелена угода (Green Deal) та циркулярна економіка ЄС.
5. Кейси щодо цифрової та/чи циркулярної економіки в ЄС.

Другий семестр

Семінар 1-2. Загальний огляд фінансів ЄС (макс 10 балів)

1. Фінансові ресурси європейської інтеграції.
2. Інституційно-правові механізми бюджетної політики ЄС.
3. Загальна характеристика бюджетних доходів ЄС.
4. Загальна характеристика бюджетних видатків ЄС.
5. Принципи бюджетної політики ЄС.
6. Бюджетне планування в ЄС.

Семінар 3-4. Система бюджетних доходів ЄС (макс 10 балів)

1. Джерела надходження до бюджету ЄС.
2. Традиційні власні ресурси.
3. Власні ресурси на основі ПДВ.
4. ВНД як ресурс для збалансування бюджету ЄС.
5. Коригування нетто-балансу для деяких держав-членів.
6. Інші джерела бюджетних доходів ЄС.

Семінар 5-6. Структура бюджетних видатків ЄС (макс 10 балів)

1. Категорії видатків відповідно до фінансової перспективи на 2021–2027 роки.
2. Єдиний ринок, інновації та цифрова сфера.
3. Згуртування, гнучкість та цінності.
4. Природні ресурси та довкілля.
5. Міграції й управління кордонами.
6. Безпека й оборона.
7. Суспільство й світ.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. *European Union Public Finance*. Fifth edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 360 p. URL: <https://surl.lu/gsxkai>
2. Бояр А. О. (2012). *Бюджетний процес у Європейському Союзі*. Луцьк: Вежа-Друк, 524 p. URL: <https://surl.lu/odelaf>
3. Бояр А. О. *Трансформація бюджетної моделі ЄС в умовах глобальної фінансової турбулентності*. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 256 с. URL: <https://surl.li/fymqqg>
4. Веб-сайт ЄС. URL: <http://europa.eu>
5. *Європейський Союз: навч. посіб.* / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с. URL: <http://surl.li/geziy>
6. *Зелений і безпечний Європейський Союз* / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), І. В. Кицюк, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-друк, 2023. 592 с. URL: <http://surl.li/nseds>
7. *Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу (2010/С 83/01)*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_b06